

İsraf

<https://www.youtube.com/watch?v=jzyuze9MgNQ>

1. İslama göre israfın olcusu nedir?
2. İnsanın en çok muzdarip olduğu sıkıntılardan biri de fakirlik ve yoksulluktur ki, onun da temelinde yatan sebepler nelerdir?
3. Peygamber Efendimizin (SAV) yaşamında sadeliğine örnekler veriniz.

Ayet ve Hadislerde İsraf

“Onlar harcadıklarında ne israf ne de cimrilik ederler; ikisi arasında orta bir yol tutarlar.” (*Furkan Suresi, 67*)

“Malını gereksiz yere saçıp savurma; çünkü gereksiz yere malını saçıp savuranlar-israf edenler, şeytanların kardeşleri olmuşlardır; Şeytan ise Allah’a karşı çok nankördür.” (*İsra Suresi 26-27*)

“Elini bağlı olarak boynuna asma. Onu büsbütün de açıp saçma. Sonra kınanmış pişman bir halde oturup kalırsın” (*İsra Suresi 17/29*).

“Ey Âdemoğulları, her mescide gidişinizde temiz ve güzel elbiselerinizi giyin. Yiyin için, fakat israf etmeyin. Çünkü Allah israf edenleri sevmez” (*A’raf Suresi, 7/31*).

“Çardaklı ve çardaksız üzüm bağlarını, tadları ve yemişleri muhtelif hurmaları, hububatı (tahılları), zeytinleri, narları, birbirine hem benzer hem de benzemez bir halde meydana getiren Allah’tır. Her biri mahsul (ürün) verdiği zaman mahsulünden yiyin. Hasad (devşirme) günü de hakkını (zekât ve sadakasını) verin; israf etmeyin, şüphesiz Allah israf edenleri sevmez” (*En’am Suresi 6/141*).

Yetimleri, nikaha erişecekleri çağa kadar deneyin; şayet kendilerinde bir (rüşd) olgunlaşma gördünüz mü, hemen onlara mallarını verin. Büyüyecekler diye israf ile çarçabuk yemeyin. Zengin olan iffetli olmaya çalışsın, yoksul olan da artık maruf (ihtiyaca ve örfüne uygun) bir şekilde yesin. Mallarını kendilerine verdiğiniz zaman, onlara karşı şahid bulundurun. Hesap görücü olarak Allah yeter. (*Nisa Suresi 4/6*)

Akrabaya hakkını ver, yoksula ve yolda kalmışa da. İsraf ederek saçıp-savurma. Çünkü saçıp-savuranlar, şeytanın kardeşleri olmuşlardır; şeytan ise Rabbine karşı nankördür. (*İsra Suresi 17/26-27*)

Hadisi şeriflere gelince;

“Tutumlu olan fakir olmaz” **(1)**

“Yiyiniz, tasadduk ediniz, giyiniz. Fakat bunları yaparken israfa ve tekebbüre kaçmayınız.” **(2)**

Abdullah İbnu Amr (radiyallahu anhumâ) anlatıyor: “Resulullah (aleyhissalâtu vesselâm), abdest almakta olan Sa’d’a uğramıştı:

“Bu israf da ne?” buyurdular. Sa’d: “Abdestte dahi israf olur mu?” dedi. Aleyhissalâtu vesselâm:

“Evet! cevabını verdi, akan bir nehir üzerinde olsan bile!” (3)

İsraf ve Düşündürdükleri

Günümüzde ortaya çıkan ferdi, ictimai, sosyal, ekonomik vs. problemlerin temelinde dinin vaz etmiş olduğu ölçülere uygun bir hayatın yaşanmaması vardır. Eğer bizler Kur’an’ın insanlığa getirdiği mesajları hayatımıza hayat kılabilseydik, çözmek için olağanüstü gayretler gösterilen çok büyük problemlerin kendiliğinden hallolduğunu görürdük.

Günümüz dünya insanının en çok muzdarip olduğu sıkıntılardan biri de fakirlik ve yoksulluktur ki, onun da temelinde yatan sebeplerin başında israf ve eldeki kaynakların şuursuzca ve çılgıncasına kullanılması gelir. Tabii ki fakirliğin tek sebebi bu değildir. Ancak insanlar sadece israf konusunda bilinçlenerek, lüks ve fantezilerden uzak, sade bir hayatı esas alsalardı, hiç şüphesiz eldeki imkânlar ve kaynaklar bütün dünya insanına yeter artardı. Bu yapılamadığındandır ki, günümüzde israf adına ortaya konulan gerçekler tüyler ürpertici boyutlara ulaşmakta ve hayatın hemen birçok alanında görülmektedir. Öncelikle israfın buutlarını görme adına bir misal verelim:

İsrafın Boyutları

Her 10 ekmeğin 9’u tüketiliyor, 1’i israf ediliyor. Türk halkı her yıl ekmeğe 7 milyar dolar ödüyor. İsraf edilen ekmeğin ekonomik büyüklüğü ise yıllık 700 milyon doları buluyor. Günlük kayıp 1.9 milyon dolar. Her gün 12 milyon ekmeğe çöpe atılıyor. Bir yılda çöpe atılan ekmeğe ise 4 milyar. Bu gibi misalleri artırabiliriz.

İsraf edilen miktarla, bugün Türkiye’nin mesken problemi çözülebilirdi. 3 bin hastane ve 52 bin okul yapılarak, eğitim ve sağlık problemi ortadan kalkardı. Yine bu parayla 42 bin kilometre otoyol veya İstanbul için 12 tane tüp geçit yapılabilirdi..vs.

Evet, günümüzde sadece düğünlerde, özel günlerde vs. yapılan harcamaları, giyim kuşam ve ev eşyası gibi şeylere ödenen miktarları, yeme-içme hususunda gösterilen ifratkâr tüketimi, bunların dışında lüks ve fantezi olarak değerlendirilebilecek daha bir sürü israf kalemlerini düşünsek bile yukarıdaki icraatları yapmaya yeterli olurdu. Hele bir de bunların dışında, sigara, içki ve uyuşturucu gibi bizatihî haram olan harcamalar vardır ki, bunları da hesaplarsak değil Türkiye dünya abâd olurdu.

İsraf çeşitleri ve maddi israf

Bu saymış olduklarımız maddi dünyamızda israf misal olarak gösterilebilecek şeyler. İsraf bunlardan ibaret olmamakla birlikte biz bu yazımızda sadece israfın bu yönüne dikkat çekiyoruz.

Çünkü bunların dışında Kur'an'ın farklı ayetlerinde de ele alınan, birçok israf çeşidi vardır. İnançta israf, ibadette israf, ahlakta israf, hukukta israf, ekonomide israf, zamanı kullanmada israf, konuşmada israf, başkalarının hak ve hukuklarına gösterilen tecavüzde israf vb. gibi. Biz bunlardan sadece ekonomi alanı içinde değerlendirebileceğimiz hususlar üzerinde duruyoruz.

Yukarıda verdiğimiz misaller sadece bizim ülkemizdeki israfın boyutlarını ele alıyor. Biz bunu bir kıyas yaparak lüks ve debdebede bizden çok daha ileri olan Avrupa ülkelerini, Amerika'yı ve dünyanın geri kalan diğer devletlerini de nazara aldığımızda, başta da ifade ettiğimiz gibi, herhalde dünyadaki açlık ve sefaleti ortadan kaldırmak için çare olarak yalnızca israfın önüne geçilse ve insanlık tasarruf ve iktisada alıştırmakla yine de bu problemin büyük kısmı çözülecektir Allah'ın izniyle.

Bunun önüne geçebilmek için değişik tedbirler alınmaktadır. Bunun için vakıflar kurulmakta, konseyler oluşturulmakta, yayın organlarınca vatandaş iktisatlı olmaya çağrılmakta, tasarruf haftaları ilan edilmektedir. Hatta devlet planında da israfın bu korkunç boyutları fark edilip çareler arandığından dolayı 2004 yılı, israfı önleme yılı olarak ilan edilmiştir.

Evet, bu alınan tedbirler tabii ki faydalı olacaktır. Ancak bataklığı kurutmaya yetmeyecek ve bu illetin kökünü kesemeyecektir. Her alanda olduğu gibi israf, iktisat ve tasarruf hakkında da Kur'an bize altın öğütlerde bulunmuş ve iktisadî dindarlığın önemli bir buudu kabul ederek, israfı haram kılmıştır. Yani müsrif adamı cehennem azabıyla korkuturken, iktisatlı olmaya da teşvik ve tergihtir. Yani hakiki manada israfın önüne geçilmesi, ancak ahirette her söz ve davranışının hesabını Allah karşısında vereceği şuuruyla yaşayan inanmışlar sayesinde mümkün olacaktır. Çünkü onlar, hayatlarını Kur'an'ın gölgesinde, ifrat ve tefritten uzak bir şekilde sürdürürler. Harcamalarında iktisada fevkalade dikkat ederler. Yeme içme, giyinme gibi dünyadan yararlanma konularında, günde kırk kez fatihayı okurken Allah'tan istedikleri sıratı müstakim üzere yaşamaya çalışırlar. Zaten iktisatlı olmak da sıratı müstakimde olmanın bir göstergesi değil midir? **İsrafın Diğer Bir Yönü**

Elmalılı Merhum, tefsirinde israfı anlatırken şu şekilde bir kayıt getiriyor. "İbadullahın ihtiyacı karşısında fazla tenaüm da (nimetlenmek, yiyip içmek) hüsün değil israf hududuna girer." Aynı gerçeği Bediüzzaman Hazretleri de; "Bu zamanda tereffühte izn-i şer'i bizi muhtar bırakmaz." (4) sözleriyle dile getiriyor. Buradaki tereffüh ve tenaüm, refah ve lüks içinde bir hayat yaşamak, yemede, içmede, giyinmede, ev eşyasında vs. hiçbir kısıtlamaya gitmeden olabildiğine rahatlık için bulunmak demektir. Demek ki, israf sadece malı zayi edip boşa harcamada olmuyor. Etrafımızda bir sürü aç, sefil ve muhtaç insan varken bizim bunları düşünmeksizin, mükellef sofralar kurarak tıka-basa yemek yememiz, evimizi en güzel ve pahalı mobilyalarla süslememiz, her zaman en pahalı ve marka elbiseleri giymemiz ve bununla birlikte muhtaçlara el uzatmamamız da israfın bir çeşididir. Bu duruma dikkat çeken Efendimiz (s.a.s) "Komşusu açken tok yatan bizden değildir" diyerek Müslümanların bu konuda takınması gereken tavra işaret etmiştir. Hatta fıkıh kitaplarına baktığımızda doyduktan sonra yemek yemenin tahrimen mekruh veya haram olduğu hükmünü görürüz. (5)

Aslında bizim sahip olduğumuz şeyler bize mülk olarak verilmemiş sadece onları kullanmamız mübah kılınmıştır. Bunun için biz bir organımızı satamayız, gözümüzü çıkaramayız veya manen gözü kör etmek demek olan harama bakamayız, intihar edemeyiz vs. Aynı şekilde bizim istifademize sunulan malları da hakiki mülk sahibinin istediği yönde tasarruf etmek zorundayız. Bunun için Cenabı Hakk'ın kâinatta şuarsuz varlıklara arasında dahi cari olan iktisat kanununa, şuurlu varlıklar olan biz insanlar da uymak zorundadır.

1- Keşfü'l Hafâ, 2/189

2- Nesaî, Zekat 66

3- İbni Mace, Taharet 48

4- Lemeât

5- Nimetü'l-İslam, s. 37

İsraf nedir, hangi davranışlarımız israf kapsamına girer?

İsraf, makul olan sınırın dışına çıkmaktır. Kur'ân'da dini inkâr, her türlü günah ve zulme dalma gibi geniş anlamda kullanılmakla beraber, İslâmî eserlerde yeme, içme, giyinme ve diğer tüketim alanlarında aşırı derecede harcama anlamında kullanılmaktadır. İnsan, Allah Tealâ'nın kendisine nasip ettiği her türlü imkânı meşru şekilde kullanma sorumluluğu taşımaktadır. Şu hadîs-i şerîf israfın geniş çerçevesini çizmektedir: "Ahirette insan şu beş şeyden; ömrünü nerede tükettiğinden, servetini nasıl kazanıp nerede harcadığından, ne gibi işler yaptığından, bedenini ne yolda yıprattığından ve bildiklerini uygulayıp uygulamadığından sorguya çekilmedikçe Allah'ın divanından ayrılamaz." (Tirmizi, Kıyamet 1) Dinimiz toplumun zararına harcamaları yasaklar. İçki, kumar, fuhuş, rüşvet, sefahet başlıca israf şekillerindedir. İnsanların hayatlarını sürdürmeleri için gerekli harcamalar meşru olup israf sayılmaz. Zorunlu olmasa da, hayatı kolaylaştıran imkânlardan da yararlanılabilir. Fakat bunun ötesinde, ihtiyaç giderme, rahatlık ve kolaylık gayesinin ötesinde gurur, kibir, faydasız rekabet, gösteriş, övülme, şöhret gibi bencil duyguların etkisi altında yapılan harcamalar kesinlikle israftır. (Mustafa Çağırıcı, İslam'da İnanç ve İbadet Ansiklopedisi, İsraf md., 2/442) İslâm'da sağlığı ve zamanı israf da haramdır. Nitekim Peygamber Efendimiz (sallallahü aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur: "İki nimet vardır ki insanların çoğu bunlarda aldanmaktadırlar: Bunlar sıhhat ve boş zamandır." (Buhari, Rikak 1) Şahs-ı mânevî, tüzel kişilik olarak çalışan bazı dernek ve vakıflar takdire değer hizmetler vermektedirler. Dünya işlerinin çok çeşitlendiği, zorlaştığı bu zamanımızda yardım etmek isteyenlere rehberlik etmek, onların zekât, kurban ve diğer yardım ve bağışlarını muhtaçlara ulaştırmak çok önemli. Zîrâ insanların bizzat kendilerinin bu işleri takip etmeleri kolay değil. Güven verici işleri ve eserleriyle halkın teveccühünü kazanan derneklere destek olmak gerekir. Bunlar bizim yerimize iş yapıyor, farz-ı kifaye ifa ediyorlar. Meselâ Kimse Yok Mu Derneği, küresel bir yardım kurumu olmuş durumda. Pakistan, Şili, Sudan, Endonezya, Haiti, Gazze, Osetya, Somali gibi musibet yerlerine hemen ulaştıklarını görüyoruz. Musibete maruz kalan yerlere çadırlar, arama kurtarma ekipleri, evler, sağlık hizmetleri, yemek ikramları, kurak yerlerde su kuyuları açma, okullar, onlar için

yardımları organize etme, evlenme imkânı bulamayanları evlendirme çalışmaları, muhtaç annelere meslek edindirme gibi, aklımıza gelen ve gelmeyen daha başka faaliyetlerle pek kapsamlı çalışmalar yapan bu derneklerimize ve orada çalışan kardeşlerimize şükran borçluyuz. Allah onlardan razı olsun. Unutmayalım ki diğer insanların da onlara destek olma görevi vardır.

Kaynak: Prof. Dr. Suat Yıldırım, Yeni Ümit

Peygamberimizin (asm) israf karşısındaki tutumunu açıklar mısınız?

İslâm peygamberi Hz. Muhammed (asv), Müslümanlar için bir örnektir. Bununla ilgili Kur'an-ı Kerim'de Yüce Allah şöyle buyuruyor:

“Andolsun, sizin için, Allah’ı ve ahiret gününü umanlar ve Allah’ı çokça zikredenler için Allah’ın Resûlü’nde güzel bir örnek vardır.”¹

Peygamberimiz (asm)'in ailesinde israf yapmamaya özen gösterilirdi. Çünkü israf gereksiz yere harcamak, saçıp savurmaktır; bu nedenle Allah tarafından yasaklanmıştır. Allah'ın verdiği nimetlerden ihtiyacı kadar faydalanmak gerekir. Peygamberimize (asm) göre, hangi konu olursa olsun, sınırı aşmak, ölçüsüz hareket etmek israftır. Yüce Allah da **“Yiyiniz, içiniz, israf etmeyiniz...”** buyurarak israfı yasaklamıştır.

Peygamberimiz (asm) çok sade bir hayat sürdürmüştür. O gençliğinde ve Hz. Hatice (r.anha) ile evlendikten sonra, ticaret yapmış ve varlıklı bir aile hâline gelmiştir. Buna rağmen o hiçbir zaman sade yaşantısını terk etmemiştir. Onun kıyafetleri, sade ve gösterişten uzaktı. Ev eşyaları konusunda da israftan sakınırdı. Onun evine, ihtiyaç olmayacak eşyalar satın alınmaz, ihtiyaç olan eşyalar kullanılırdı. Yiyecekler konusunda da israftan sakınılırdı. Evdeki ekmek artıkları atılmaz, mutlaka değerlendirilirdi. Yemekler israf edilmez, sofrada fazla çeşit bulundurulmazdı. Kızı Fatma (r.anha)'nın düğünü çok sade olmuş, lüks ve israftan kaçınılmıştır.

Bir gün Peygamberimiz (asm), sahabîlerden birinin abdest alırken suyu israf ettiğini görür. **“Bu israf nedir?”** diye sorar. Bunun üzerine sahabî, **“Abdestte israf olur mu?”** diye karşılık verir. Peygamberimiz (asm): **“Evet, akan bir nehrin kenarında bile olsan, normal bir miktarın üzerinde su kullanman israf olur.”** buyurur.

Hz. Peygamber (asm), **“Kibirsiz ve israf etmeden yiyiniz, içiniz, giyiniz ve sadaka veriniz.”²** sözü ile israfın yasaklığını ifade buyurmuştur. Dikkat çekici bulduğumuz şu olay İslâm'ın israf konusunda ne denli titiz olduğu hususunda bize yeterli fikir vermektedir:

Bir defasında Hz. Peygamber (asm) Sa'd'e uğradı. Sa'd bu esnada abdest alıyordu. Resûlullah (asm), (onun suyu aşırı kullandığını görünce); **“Bu israf nedir?”** diye sordu. Sa'd de, **“Abdestte de israf olur mu?”** dediğinde Hz. Peygamber (asm) de **“Evet, hatta akmakta olan bir nehirde abdest alsan bile...”** şeklinde cevap verdi.³

Varlığımız ve iş yapma gücümüzün devamı için gerekli gıdaları almak, insanî olduğu kadar dinî bir görevdir. İnsan bu görevi yerine getirirken yeteri kadar gıdayı almak mecburiyetindedir. Yüce Dinimiz, ihtiyacımız olan gıdayı azaltıp iş gücümüzü kaybetmeyi tasvip etmediği gibi, gereğinden fazla yiyip içmeyi de yasaklamıştır. (A'râf, 7/31).

İnsan karnını tıka basa, ölçüsüzce doldurmayacak, ama güç ve takatten düşecek derecede de aç durmayacaktır. Hz. Peygamber (asm),

“Ademoğlu, karnından daha şerli bir kap doldurmamıştır. İnsana belini doğrultacak birkaç lokma yeter. Yemek yediği zaman, midesinin üçte birini yemeğe, üçte birini içmeğe, üçte birini de nefes almaya ayırsın.”⁴

sözünü haddinden fazla yemenin insanı sürükleyeceği zarara dikkat çekmektedir.

Giyim-Kuşamda İsrâf

Kişilerin giyim-kuşamları malî imkanlarıyla da ilintilidir. Hz. Peygamber (asm) varlıklı kimsenin, gurur ve gösterişten uzak kalmak koşuluyla, kendisine verilen nimetlerin belirtisini üzerinde hissettirmesinin Allah'ın hoşuna gideceğine işaret etmiştir. Ayrıca huzuruna pejmürde kıyafetle gelen varlıklı birini, **“Allah, kulunun üzerinde nimetin görülmesinden hoşnutluk duyar.”**⁵ buyurmak suretiyle uyarmıştır.

Varlığı yerinde olan kişinin temiz ve güzel giyinmesi, sahip olduğu nimetin kadrini yerine getirmesidir. Fakat **güzel giyineceğim derken lüks ve gösteriş yönünden israfı kaçmamalı**, henüz giyilebilecek elbiseleri, modası geçti düşüncesiyle zayi etmemelidir.

Zamanın israfı

İnsan için en değerli mefhumlardan birisi de zamandır. Çünkü her şey zaman içinde varolmakta, gelişmekte ve yine zaman içinde yok olmaktadır. İnsan hayatında önemli bir yere sahip olan ilim, servet ve diğer bir çok değer, zaman içinde elde edilebilmektedir. Zamanı, gerektiği şekilde değerlendirebilenler hem dünyada hem de âhirette huzuru yakalayacaklardır.

Kur'an-ı Kerim'de, **“Asra yemin ederim ki insan ziyan içindedir...”** (Asr, 103/1-2) buyurularak zamanın öneminin bir sûre ile vurgulanması gerçekten anlamlıdır. Bu âyet, zamanın önemine işaret etmektedir. Sevgili Peygamberimiz (asm) de; **“İki nimet vardır ki insanların çoğu bunların değerinden habersizdirler. Bunlar sağlık ve boş zamandır.”**⁶ buyurmak suretiyle, zamanın ve sağlığın önemine dikkat çekmiştir.

Bir insanın Allah'ın verdiği ömür nimetini pervasız ve sorumsuzca tüketmesinden daha üzücü ne olabilir? Hz. Peygamber (asm);

“Hiçbir kul, kıyamet gününde, ömrünü nerede tükettiğinden, ilmiyle ne gibi işler yaptığından, malını nereden kazanıp nerede harcadığından, vücudunu nerede yıprattığından ve bildiklerini yaşayıp yaşamadığından sorguya çekilmedikçe, bulunduğu yerden kıpırdayamaz.”⁷

sözünüyle, insanın sorguya çekileceği değerlerin başlıcalarına işaret etmiştir.

Dipnotlar:

1. Ahzab suresi, 21.
2. Tirmizî, Bir 41, .IV, .343.
3. Ebu Davud, Cihad, 21, c.III, s.27.
4. Tirmizî, Zühd, 47. .V, .590. Bazı lafız farklılıklarıyla İbnu Mâce, Et'ime 50, II, 1111; Ahmed, IV, 132.
5. Tirmizî, Edeb, 54, .V, .124.
6. Buhâri, Rikâk, 1, .VII, 170;Tirmizî, Zühd, 1, .V,.551.
7. Tirmizî, Kıyâmet, 1, .IV, .612.

MÜSRİF, İSRAF

İsraf, savurganlık, gitmek, yanılmak, gâfil olmak manâlarına gelir. Aynı zamanda, insanın yaptıklarında sınırı aşması anlamını da taşır. Bazılarına göre de malı gereksiz yerde harcamaktır. Süfyan-ı Sevri`ye göre az da olsa, Allah yolunda harcanmayan her şey israftır. Ayrıca israf, "Allah`ın haram kıldığı şeylere el uzatmak" şeklinde de tarif edilmiştir (İsmail Hakkı Bursevî, Ruhul-Beyan, II. 262).

Zarûrî ihtiyaçlardan fazla harcamak; şerâatin haram ettiği şeylere yönelmek, nefis ve şehvetin isteklerini yerine getirmek, gaflet ve saygısızca harcamak ifrat derecede bir israftır.

Kulluk görevini yerine getiremeyecek kadar vücudun zarûrî ihtiyaçlarını kısmak da tefrid sayılacak bir israftır.

Yüce Allah (c.c.) şöyle buyurur:

"Çardaklı ve çardaksız üzüm bağlarını, tadları ve yemişleri muhtelif hurmaları, hububatı (tahılları), zeytinleri, narları, birbirine hem benzer hem de benzemez bir halde meydana getiren Allah`tır. Her biri mahsul (ürün) verdiği zaman mahsulünden yiyin. Hasad (devşirme) günü de hakkını (zekât ve sadakasını) verin; israf etmeyin, şüphesiz Allah israf edenleri sevmez" (el-En`am: 6/141).

İnsan, fikrî, ruhî ve bedenî ihtiyaçlarını meşru yollardan tatmin etmek zorundadır. Aksi halde fikren şüphe ve tereddüde, ruhen bunalıma, bedenen de zafiyet ve güçsüzlüğe uğrar. Böyle bir durumda hem dinî, hem de bedenî sorumluluklarını yerine getiremez olur. Ayet-i kerimede görüldüğü gibi Allah`ın yarattığı her şeyin meşru yoldan ve ihtiyaç

kadar yenmesi emredilmiştir. Ancak bu, aşırı ve taşkınlık derecesine varmamalıdır. Zira israf noktasına varan tüketimin zararları ferdi aşarak aile ve topluma yansır. Bu da haramdır.

İslâm, bütün ibadetlerde niyeti şart koşmuştur. Niyet, müslümanın neyi, niçin, ne zaman, nasıl ve ne gaye ile yaptığının bilincinde olmasıdır. Dolayısıyla müslüman şuursuz, faydasız ve gayesiz bütün hareketlerden sakınır: İsrâf da lüzumsuz ve gayesiz harcamalardır ve bunun için müslümana yasaklanmıştır: "Ey Adem Oğulları! Her namazınızda süslü elbisenizi giyinin. Yiyin, için israf etmeyin. Çünkü Allah israf edenleri sevmez..."(el-A`raf 7/31).

Allah (c.c.), her türlü boş ve gayesiz harcamaları sevmez. Bu bir ekmek olabileceği gibi, bir ekmek kırıntısı olabilir. Bir damla su olabileceği gibi boşa akan bir nehir de olabilir. Bu bir ömür olabileceği gibi, boşa geçen bir dakika da olabilir.

Bunun içindir ki israfın haram olması İslâm ekonomik sisteminin temel ilkelerinden biri kabul edilmiştir.

Müslüman müsrif olamaz, elindekileri israf edemez, lüzumsuz ve fuzuli yerlerde kullanamaz.

İsrafın ferd, aile ve toplum hayatında açtığı yaralar, yaptığı tahribat, tarih boyunca olduğu gibi bu gün de başlıca sorunlardan biridir.

Şuursuz bir tüketim toplumu yerine dengeli ve ruhî disipline girmiş bir toplum meydana gelmedikçe gerçekçi bir tasarruf yapılamaz ve gerekli yatırımlar gerçekleştirilerek dışa bağımlılıktan kurtulup bağımsız ekonomik sistem kurulamaz. Bunu da ancak İslâm'ın hakim olduğu bir toplum gerçekleştirebilir.

Yılda bir milyon tona yakın ekmeğin (buğdayın) israf edildiği toplumda dökülerek israf edilen yemekler, boşa akıtılan sular, gereksiz harcanan enerji, lüzumsuz tüketilen elbise, süs malzemeleri vs. ilave edilirse büyük bir bütçenin yok edildiği görülecektir.

Sorularla İslamiyet

Dinimizin de emrettiği israftan kaçınmayla ilgili bir hikaye

Ben beş yaşında idim. Babaannem rahmetli, pirinç ayıklıyordu. Bir tane yere düştü. Babaannem eğildi, aramaya başladı. Sağa bakıyor, sola bakıyor, bulmaya çalışıyor. Çocukluk iste, aman babaanne dedim, bir pirinç tanesi için bu kadar caba harcamaya, yorulmaya değer mi?' Rahmetli ilk defa sertleşti bana karşı, öfkeyle doğruldu. Sen oturduğun yerden ahkâm kesiyorsun, dedi. "Hiç pirinç üretilirken gördün mü? İnsanlar ne kadar zorluk çekiyorlar. Bir pirinç tanesinde kaç insanın göz nuru, alın teri, emeği, çilesi var biliyor musun?" Utancımdan kıpkırmızı olmuşum.

Aradan yıllar geçti. Hukuk Fakültesinde öğrenciyim. Alain' in proposlarını okuyorum. Birden irkildim. Babaannemi hatırladım. Alain, bir insan yerde bir iğne görüp de eğilip almazsa, bütün uygarlığa karşı ihanet etmiş olur diyordu. İlave ediyordu. Bir iğnenin üretiminde binlerce insanın alın teri, göz nuru, el emeği vardır diyordu.

*On dokuz yıl evveldi.

Stockholm' e gitmiştim. Bir otele indim. Geceydi. Sabahleyin, traş olmak için lavaboya gittiğimde, aynanın yanında ilginç bir not gördüm. Lütfen diyordu, traştan sonra jiletinizi çöpe atmayın. Yanda bir kutu var, oraya bırakın. Bir tek jiletle dahi olsa, İsveç çelik sanayiine yardımcı olun. Doğrusu hayretler içinde kaldım. Çocukluğumdan beri çelik eşya denince akla İsveç çeliği gelir. Birçok eşya üzerinde ' İsveç çeliğinden yapılmıştır' diye yazardı. İşte o ülke, kullanılmış bir tek ufacık jiletin bile çöpe gitmesini istemiyor, ona sahip çıkıyor, gelen turistlere rica yollu uyarıda bulunuyordu.

*İsviçre' de zaman zaman, belli periyotlarda, radyolar, televizyonlar, bir haberi duyurur. Şu tarihte, su saatte, adamlarımız gelecek. Siz lütfen hazırlığınızı yapın.

Okumadığınız, ilgilenmediğiniz, kullanmadığınız ne kadar kitap, dergi, gazete varsa, kâğıt, ambalaj, kutu varsa, velev ki, bir ilaç prospektüsü dahi olsa, kapının önüne koyun. İsviçre' nin kalkınmasına yardımcı olun. Fazla ağaç ziyanına engel olun.

*Japonlar son derece sade, basit, yalın mütevazı yasayan insanlardır. Evlerini mobilya ile eşya ile dolduranlar Japonlara göre ruhen tekamül edememiş , hayatın manasını anlayamamış , zavallı kimselerdir. Böyleleri ile, zavallı, evini mezat salonuna çevirmiş diye eğlenirler. **Bir insanın gösteriş için eşyanın esiri olması ne kadar acıdır.** Vaktiyle Japon ekonomisi bir darboğazdan geçiyor. İç borçlar, dış borçlar gırtlığı aşıyor. Zamanın başbakanı meclisi toplar. Kürsüye çıkar. Durumu olanca açıklığı ve tehlikeleri ile anlatır ve su andan itibaren der, Tanrı şahidim olsun ki, Japonların iç ve dış borçları son kuruşuna kadar ödenmeden, pirinçten başka bir şey yemeyeceğim. Su üstümdeki elbiseden başka elbise giymeyeceğim. Dediklerini yapar, en üstten en alta bir israftan kaçınma kampanyası açılır. Japonya bütün borçlarını öder. Bu durumun toplumun bütün kesimlerini, tek istisna olmadan kapsadığını söylemeye gerek yok. Geçenlerde Japon imparatorunun sarayını gördüm. Yarabbim, ne kadar sade, ne kadar mütevazı, ne kadar gösterişten uzak...

*Gerekmediği halde elektriği yakmakla, Suyu kapamadan bos yere akıtmakla, gece çamurlu ayakkabılarımızı temizlemeden yatmakla, yemek yediğimiz kapları yıkamadan bırakmakla biz de zalimler sınıfına geçiyor muyuz?

*Hayat çok ince, akil almaz incelikte ipliklerle örülmüştür. Her şey o kadar birbirine bağlıdır ki, İlkokul okuma kitabımızdaki bir sözü hiç unutmadım. **Bir mih bir nalı kurtarır. Bir nal bir atı, bir**

at bir komutanı, bir komutan bir orduyu, bir ordu bir ülkeyi kurtarır diyordu.. Maddi durumumuz ne olursa olsun, ister zengin olalım, ister fakir, hepimiz çok dikkatli olmak zorundayız. Bunda parayı da, maddiyatı da aşan büyük bir edep ve incelik vardır.

Islamiyazilar.com